

עת"א 38268/03/15 - צרפתי נגד וועדת השחרורים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 38268-03-15 צרפתי(אסיר) נ' וועדת השחרורים ואח'

לפני

כב' הנשיא אברהם טל, אב"ד כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטין

כב' השופטת מיכל ברק נבו

צרפתי

נגד

וועדת השחרורים

פסק דין

1. לפנינו עתירה כנגד החלטת ועדת השחרורים (להלן: "**הוועדה**"), מיום 16.03.15, אשר דחתה את בקשת העותר לשחרור מוקדם בתנאי תכנית רש"א.

2. העותר מרצה מאסר ראשון, למשך 15 שנים, בגין הריגה, נושא תפ"ח 208/03 (מחוזי חיפה), כאשר דקר את המנוח, על רקע מריבה בין כלבו של המנוח לכלבו של העותר, כשאשת המנוח צופה במעשה הדקירה ובמותו של בעלה (ראה נספח ב' לעתירה).

ביום 29/4/14 דחתה הוועדה את בקשת העותר לשחרור מוקדם וביום 15/7/14 דחה ביהמ"ש העתירה שהגיש העותר על החלטה זו.

3. ביום 21/1/15 החליטה הוועדה לקיים דיון חוזר בבקשת העותר לשחרור מוקדם וביום 16/3/15 החליטה הוועדה לדחות את הדיון בבקשה ליום 30/12/15.

החלטה זו היא נושא העתירה שבפנינו.

החלטת הוועדה:

1. עסקינן בעבירה חמורה מאוד, הן במהותה והן בנסיבותיה, שבה קופחו חיי צעיר מצליח בטרם עת.
2. כנגד חומרת העבירה עומד התהליך החיובי שעבר העותר במאסר, כאשר לאחר שבקשתו נדחתה לפני כעשרה חודשים הוא עמד יפה במבחן והמשיך בטיפול מבלי להישבר.
3. העותר נטל אחריות מהרגע הראשון, הוא מבין את חומרת מעשהו ומתחרט עליו ובמהלך משפטו היה במעצר בית בביתו במשך שנתיים.

4. על פי אמות המידה בחוק ובפסיקה ניתן היה להיענות לבקשתו של העותר ולשחררו במסגרת תכנית רש"א, אולם חומרת העבירה ונסיבותיה העלו את השאלה כיצד החלטה לשחרר אדם שנטל חיים של אחר בנסיבות של "כמעט רצח" תשפיע על הציבור ועל התייחסותו לרשויות אכיפת החוק, שכן הצדק צריך לא רק להיעשות אלא גם להיראות.

5. ההנחיות האמורות בסעיף 10(א) לחוק שחרור על תנאי ממאסר, התשס"א - 2001 [החוק] ברורות ונותנות ביטוי לרחשי ליבם של חברי הועדה.

הועדה לא התעלמה מהשיקולים לחיוב בעניינו של העותר: מתהליך טיפול ושיקום ארוך ויסודי שאותו עבר, מכך שהוא יוצא לחופשות ללא הפרה, מכך שמאז 2008 אין לו הפרות משמעת, הוא יוצא לעבודה ללא ליווי והתנהגותו היא ללא דופי.

עם זאת, ריצוי 9 - 8 שנות מאסר בגין נטילת חיים יש בו כדי לקומם ולפגוע באמון הציבור ברשויות החוק. עמדת משפחת הקורבן, שמתנגדת לשחרור, ותחושת הצדק, עומדים מול כל הישגיו החיוביים והטובים של העותר.

נימוקי העתירה:

1. הוועדה לא התייחסה לדיונים הקודמים שהתנהלו בעניינו של העותר ולהחלטות שניתנו בהם, אלא דנה בעותר במנותק מכל ההליכים הקודמים.

2. הוועדה לא התייחסה כלל לשינוי ולהעמקת הטיפול שעבר העותר מאז הדיון הראשון בפני הוועדה ולמעשה לא התייחסה כלל לשינוי שעבר במהלך השנה מאז החלטת הועדה הראשונה.

3. הוועדה לא התייחסה לדו"ח הסוציאלי העדכני שהוגש בעניינו של העותר שממנו עולה כי העותר עבר תהליך משמעותי, שבו הוא מבין את חולשותיו והצליח לקבל כלים משמעותיים שעזרו לו להתמודד במצבי לחץ ומצוקה, והצליח לחזק את כוחותיו החיוביים.

4. באף אחד מדיוני הוועדה בעבר לא הועלתה התנגדות לשחררו של העותר בשל סעיף 10(א) לחוק.

5. הוועדה שגתה בחישוב תקופת המאסר אותה כבר ריצה העותר, אשר ריצה כבר 11 שנות מאסר ולא 9 - 8 שנות מאסר כפי שסברה הוועדה.

6. הוועדה לא נתנה דעתה לשינוי שחל בתכנית רש"א מאז החלטת הוועדה הראשונה, שכן התווסף איזוק אלקטרוני, המהדק את הפיקוח על העותר.

7. הוועדה התעלמה מכך שתקופת השליש התקצרה מאז הוועדה הראשונה וכאשר ביססה את החלטתה רק על התנגדות משפחת המנוח ועל "מה יגידו" אם העותר ישוחרר בחלוף 9 - 8 שנים.

8. החלטת הועדה יוצרת תחושה שאין כל משקל לדרך שעבר העותר, אשר הוכיח שהוא ראוי לשחרור וכי שחררו לא יסכן את ביטחון הציבור.

9. הוועדה לא התייחסה לעובדה שהעותר הקים משפחה במהלך מאסרו וכי רעייתו צפויה ללדת את בתם השנייה בכל יום.
10. העותר הציג גם תכנית פרטית מלבד תכנית רש"א.
11. במהלך הדיון לפנינו הציגה ב"כ העותר החלטות של וועדות שחרורים שהורו על שחרורם של אסירים שריצו תקופות מאסר ארוכות בגין מעשי רצח, הריגה ועבירות חמורות אחרות, לאחר שהוועדות קבעו שהוכיחו ששחרורם המוקדם לא יסכן את הציבור. בחלק מהמקרים הם שוחררו למרות בקשת משפחות הקורבנות שלא לעשות כן.
- במהלך הדיון הוצג לפנינו מכתבו של מר ברוך יוספברג, שעוסק בשיקום עבריינים רוב שנות חייו, שמכיר את העותר שנים רבות לפני האירוע נושא מאסרו, ולפיו העותר למד את הלקח ומצטער על מעשהו הנורא, והוא מוכן להמשיך וללוות את העותר בדרכו החדשה ולהציע מקום עבודה שיתאים לו. במהלך הדיון לפנינו העותר ביקש את סליחת משפחת המנוח, אמר שעשה מעשה מטופש, הוא מבין לכאבה ואף פעם לא אמר דבר רע עליה.

תגובת המדינה:

1. החלטת הוועדה סבירה וראויה בנסיבות התיק, לאור חומרת המעשה נושא מאסרו של העותר, העובדה שמדובר באירוע שארע על עניין של מה בכך ותוצאתו הטרגית, שאינה ניתנת לריפוי.
2. מדובר באירוע חמור, הקרוב כחוט השערה לעבירת רצח, ויש לקבל את עמדת משפחת הקורבן שלפיה מי שגזל את חיי יקירם וגדע אותם באחת חייב לשלם על מעשיו באופן שירצה את עונשו עד תום.
3. הוועדה, לאחר שנתנה דעתה לדיונים הקודמים בעניינו של העותר ולהליך הטיפולי שעבר, סברה שלאור חומרת ההריגה, שבוצעה בנסיבות של "כמעט רצח", חל בעניינו של העותר סעיף 10(א) לחוק, שהנחיותיו ברורות ונותנות מענה לרחשי ליבם של הציבור ובני המשפחה, ולפיו -
- "במקרים בעלי חומרה ובנסיבות מיוחדות שבהם סברה הוועדה כי שחרורו של האסיר על תנאי יפגע במידה חמורה באמון הציבור במערכת המשפט, אכיפת החוק ובהרתעת הרבים, משנוצר יחס בלתי סביר בין חומרת העבירה, נסיבותיה והעונש שנגזר על האסיר לבין תקופת המאסר שיישא האסיר בפועל אם ישוחרר, רשאית הוועדה להביא בחשבון גם נתונים אלה בהחלטתה..."
4. אין לקבל את טענת ב"כ העותר שלפיה הוועדה ביססה החלטתה רק על עמדת משפחת המנוח ועל "מה יגידו" אם העותר ישוחרר, שכן החלטת הוועדה מבוססת על מספר נימוקים ועל חומרת העבירה במהותה ובנסיבותיה ועם זאת, היה מקום, כפי שעשתה הוועדה, לקחת בחשבון כנתון משמעותי את עמדת משפחת המנוח.
5. שאלת שחרורו של העותר נדחתה לדצמבר 2015. יש בכך להבהיר את סבירות ההחלטה, כאשר לא

נסתם הגולל על שחרורו המוקדם של העותר. הוועדה קבעה, בצדק, שבשלב זה טרם בשלה העת לשחרורו של העותר.

6. מדובר בעבירה שחומרתה זועקת, כמו גם נסיבותיה, ולא ראוי שהעותר ישוחרר כעבור 10 שנים בלבד, לאור הנזק שגרם למשפחת המנוח, לאופן שהציבור יתפוס את אוזלת היד של מערכת המשפט ולחוסר האיזון בין התוצאה הטרגית ובין העונש.

7. במהלך הדיון לפנינו מסרה אחותו של המנוח מכתב שלפיו לא עובר יום שבו לא שואלת משפחת המנוח מה היה לו היה חי. משפחת המנוח מכבדת את ההקלה בעונשו של העותר, אך לאור האלימות שהפכה לנטל על חיי האזרחים היא מבקשת שעונשו של העותר ישמש כהרתעה של האחרים ומבקשת שביהמ"ש יבין את כאבה ולא יקבל את העתירה.

דין והכרעה

1. אף אנו, כמו הוועדה שהחלטתה היא נושא העתירה, איננו מתעלמים מההליך השיקומי שעבר העותר במהלך מאסרו, לרבות משילובו המוצלח באגף השיקום הקבוצתי בסוף שנת 2010 ובאגף השיקום הפרטני בסוף שנת 2012, ומהמוטיבציה לשינוי וטיפול שיש לו, כמתואר בדו"ח הסוציאלי מיום 20/1/15 שהיה בפני הוועדה וצורף לעתירה. כך גם איננו מתעלמים מהתנהגותו החיובית הגלויה והסמויה של העותר משנת 2010, ומכך שהוא יוצא לחופשות ללא כל בעיות.

2. איננו מקבלים טענת ב"כ העותר שהוועדה התעלמה מהחלטת הוועדה הקודמת ומפסה"ד של ביהמ"ש, שדחה עתירה שהגיש העותר על דחיית בקשתו לשחרור מוקדם (עת"א 9258-05-14). עיון בהחלטה ובפסה"ד מעלה שאמנם אלה הסתמכו על עמדת גורמי הטיפול באותה עת שלפיה העותר טרם בשל לשחרור, במיוחד לאור תקופת הרישיון הארוכה, אך הם לא התעלמו מעמדת משפחת המנוח, שבה התחשבה הוועדה שהחלטתה היא נושא העתירה בפנינו.

לא למותר לציין שגם כיום תקופת הרישיון של העותר איננה קצרה, ומשכך - הפיקוח והטיפול המוצעים על ידי רש"א משתרעים על פחות ממחצית תקופת הרישיון.

3. איננו מתעלמים מהחלטות של ועדות שחרורים שהורו על שחרור מוקדם של אסירים שהורשעו בעבירות חמורות, לרבות הריגה, חרף התנגדות משפחת המנוח, אך אין לומר שהחלטת הוועדה סוטה ממתחם הסבירות ומצדיקה התערבותה של ערכאה שיפוטית.

4. הוועדה נתנה ביטוי נאמן לזכות החוקית של בני משפחת נפגע עבירה להביע את עמדתם בעניין שחרורו המוקדם של העבריין ממאסרו, כפי שנקבעה בסעיף 19(א) לחוק זכויות נפגעי עבירה וכפי שהוכרה גם ע"י הפסיקה ראו סעיפים 45-59 לפסק דינה של כב' השופטת פרוקצ'יה ברע"ב 10349/08 **מדינת ישראל נ' נ**

גנימאת, ניתן ביום 20.7.09).

בסעיף 12 לפסק דינו ברע"ב 11860/05 פלוני נ' ביהמ"ש המחוזי בת"א -יפו, קבע כב' השופט רובינשטיין כדלקמן:

"ז(12) דגש מיוחד הושם על-ידי המדינה באינטרס של נפגעת העבירה, תוך שהוזכרה בצדק סדרת החיקוקים, כולם מחמש השנים האחרונות, הנדרשים לזכויותיהם של נפגעי עבירה. על מגמה חשובה וחיונית זו התריע עוד משכבר הנשיא שמגר (דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(4) 621, 630-631): "בזמננו נשכח לא אחת, כי כבוד האדם הוא לא רק כבודו של הנאשם, אלא גם כבודו של המתלונן, העד, הקרבן ... כבוד האדם מקיף את כל יצורי האנוש". בסעיף 1 לחוק זכויות נפגעי עבירה תשס"א - 2001 ציין המחוקק כי "חוק זה מטרתו לקבוע את זכויותיו של נפגע עבירה ולהגן על כבודו כאדם, בלי לפגוע בזכויותיהם על פי דין של חשודים, נאשמים ונידונים". הנה המגנה בתמציתה: אכן, נעשה רבות למען כבודו של החשוד, הנאשם, העצור, האסיר, וראוי שכך - עצורים ואסירים, למשל, הם מן החלשות שבחוליות החברה - אך הקרבן נושא את צלקות העבירה על גופו ועל נפשו, וכדברי השופטת ביניש בע"פ 1899/04 ליבוביץ נ' מדינת ישראל "עבירות מין חמורות שקולות כנגד רצח נפשו של הקרבן". לפיכך ניתנה לנפגע עבירות כאלה זכות להביע עמדתו בפני ועדת שחרורים (סעיף 19 לחוק זכויות נפגעי עבירה; וראו סעיף 7(ג) הנזכר לחוק שחרור על תנאי, שנחקק בסמוך לחוק זכויות נפגעי עבירה).

ראו גם חוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע העבירה, תשס"ה - 2004 וחוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין, תזס"ו - 2006; לשיטת המדינה, המדובר במכלול בדוקטרינה משפטית חדשה. אני נכון להצטרף לדוקטרינה זו. היא תואמת את כבוד האדם, את השאיפה לחברה תקינה, את השכל הישר. המקרא מספר את פרשת ההתעללות המינית של אמנון בן המלך דוד באחותו תמר, שזעקה "אל אחי, אל - תענני, כי לא - יעשה כן בישראל, אל תעשה את הנבלה הזאת; ואני אנה אוליך את חרפתי ואתה תהיה כאחד הנבלים בישראל..." (שמואל ב' י"ג, י"ב-י"ג) זעקה זו חוצת דורות".

5. איננו מתעלמים מתוכנית רש"א, שכוללת איזוק אלקטרוני, אך מדובר בתכנית שאינה משתרעת מעבר לכמחצית תקופת רישיון האסיר של העותר אם ישוחרר היום על תנאי.

כמו כן איננו מתעלמים מנכונותו של מר יוספברג לסייע בשיקומו של העותר אף מעבר לתקופת תכנית רש"א, אך בנסיבות המקרה שלפנינו אין הדבר יכול לשמש תחליף נאות לתכנית רש"א, במיוחד כאשר אף גורמי רש"א מצאו לנכון להוסיף לתכנית פיקוח באמצעות איזוק אלקטרוני.

6. לאור האמור לעיל, ובהתחשב בכך שהוועדה איפשרה לעותר לחדש את בקשתו לשחרור על תנאי בסוף השנה, אין לומר שהחלטתה סוטה ממתחם הסבירות והמידתיות, או לוקה באחד הפגמים שמצדיקים התערבות ערכאה שיפוטית בהחלטה מנהלית.

7. חזקה על גורמי שב"ס שיאפשרו לעותר להמשיך לשהות באגף השיקום הפרטני, על מנת שימשיך בהליך שיקומו. רש"א תשקול הארכת משך פיקוחה על העותר והטיפול בו כך שיחול על מלוא תקופת הרישיון של העותר אם הוועדה תחליט לשחררו בדיון הבא בבקשתו לשחרור על תנאי.

ניתן והודע היום 26/05/2015 ח' סיוון תשע"ה במעמד ב"כ הצדדים והעותר.

מיכל ברק נבו, שופטת

ד"ר שמואל בורנשטיין,
שופט

אברהם טל, נשיא
אב"ד